

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

HADİS

YAZARLAR

Prof. Dr. İsmail L tfi  AKAN

Prof. Dr. Ra ıt K   K

Prof. Dr. Zekeriya G LER

Do . Dr. Esra  AHYAR

Do . Dr. Bekir KUZUDİ Lİ

Yrd. Do . Dr. Mehmet EFENDİO LU

....., 2021

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI NO.....6695
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ NO.....986

Her hakkı saklıdır ve Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

EDİTÖR

Prof. Dr. M. Yaşar KANDEMİR

DİL UZMANI

Ahmet POLAT

GÖRSEL TASARIM UZMANI

Faize ULUSOY

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI

Hasan TOPAL

REHBERLİK UZMANI

Esra DEMİR

ISBN 978-975-11-4569-7

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 25.06.2018 gün ve 12254648 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl!
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

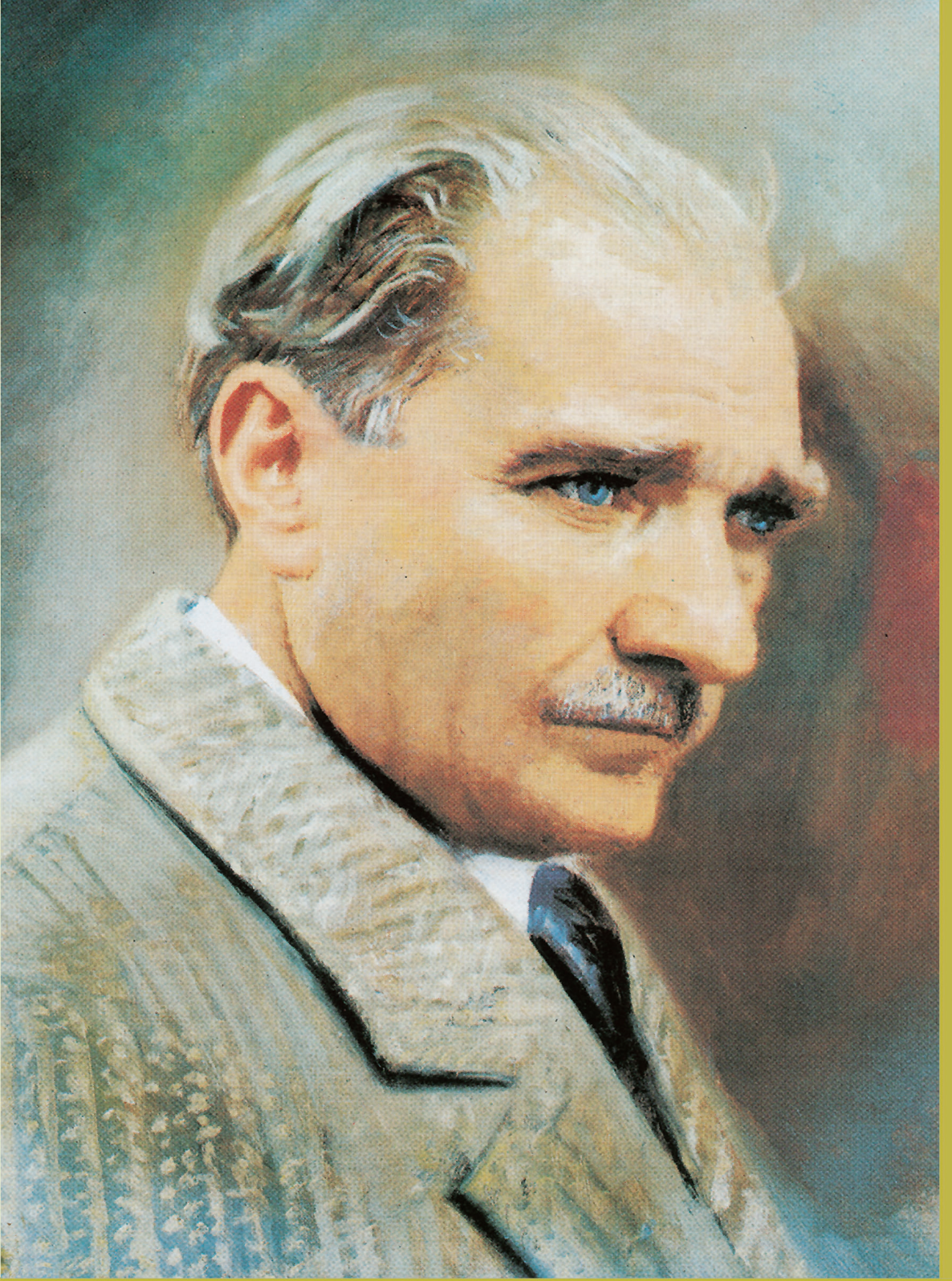
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

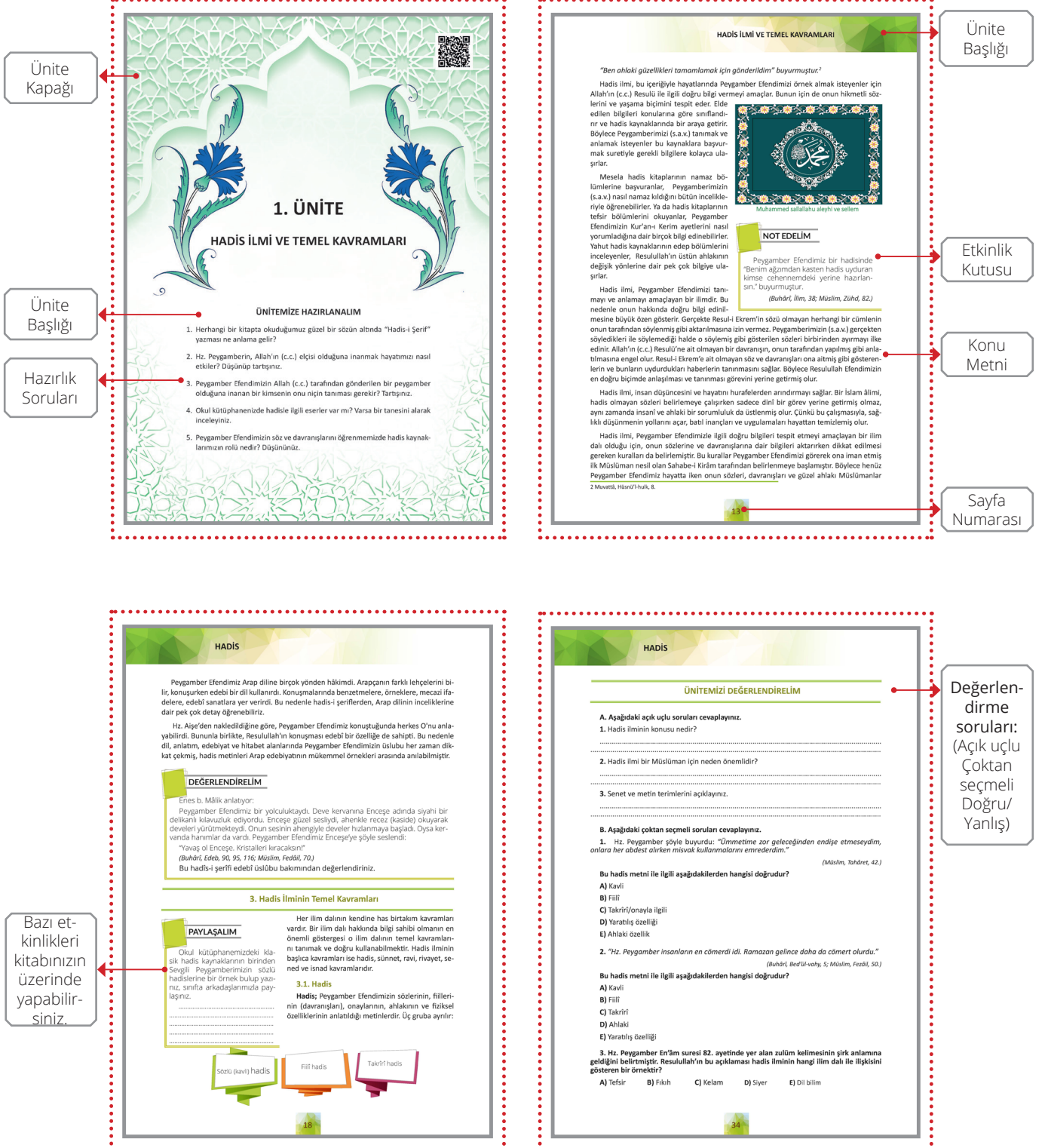
MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: HADİS İLMİ VE TEMEL KAVRAMLARI	11
1. Hadis İlminin Konusu ve Önemi	12
2. Hadis İlminin Diğer İslami İlimler ile İlişkisi	14
3. Hadis İlminin Temel Kavramları	18
3.1. Hadis	18
3.2. Sünnet	21
3.3. Rivayet-Ravi	23
3.4. Sened-İsnad	24
3.5. Metin	27
4. İman ve Salih Amellerle İlgili Hadis Metinleri	29
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	34
2. ÜNİTE: SÜNNETİN KONUMU	37
1. Hz. Peygamber'e (s.a.v.) Olan İhtiyaç	38
2. Sünnetin Dindeki Yeri	44
3. Hadis ve Sünnetin Bağlayıcılığı	46
4. Sünnetin Evrenselliği	48
5. Örnek Alma ile Taklit Etme Arasındaki Fark	50
6. Kur'an ve Sünnete Bağlılık ile İlgili Hadis Metinleri	53
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	58
3. ÜNİTE: HADİS TARİHİ	61
1. Hz. Peygamber Döneminde Hadis	62
2. Sahabe Döneminde Hadis	64
3. Tâbiîn Döneminde Hadis	67
4. Hadislerin Tedvin ve Tasnifi	68
4.1. Hadis Kaynaklarının Tedvin ve Tasnifi	68
4.2. Kütüb-i Sitte ve Musannifleri	71
5. Tedvin ve Tasnif Sonrası Hadis Çalışmaları	79
6. Ahlak ile İlgili Hadis Metinleri	82
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	87
4. ÜNİTE: HADİS ÇEŞİTLERİ	91
1. Kaynağına Göre Hadis Çeşitleri	92
1.1. Kutsi Hadis	92
1.2. Merfu Hadis	92
1.3. Mevkuf Hadis	93
1.4. Maktu Hadis	94

2. Ravi Sayısına Göre Hadis Çeşitleri	96
2.1. Mütevatir Hadis	96
2.2. Meşhur Hadis	97
2.3. Âhad Hadis	98
3. Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri	99
3.1. Sahih Hadis	99
3.2. Hasen Hadis	100
3.3. Zayıf Hadis	100
4. Mevzu Hadis	102
4.1. Mevzu Hadislerin Ortaya Çıkış Nedenleri	103
4.2. Mevzu Hadislere Karşı Alınan Tedbirler	105
4.3. Mevzu Hadislerin Yol Açtığı Zararlar	107
5. Muamelat ile İlgili Hadis Metinleri	108
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	112
5. ÜNİTE: HADİSLERİN TENKİDİ	115
1. Sened Tenkidinde Ölçütler	116
1.1. Ravinin Adaleti	117
1.2. Ravinin Zabtı	119
2. Metin Tenkidinde Ölçütler	122
2.1. Kur'an'a Uygunluk	123
2.2. Sahih Hadislere Uygunluk	125
2.3. Selim Akla Uygunluk	126
2.4. Tarihî Verilere Uygunluk	127
2.5. Dil ve Üslupta Tutarlılık	128
3. İlim ile İlgili Hadis Metinleri	129
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	134
6. ÜNİTE: HADİS VE SÜNNETİN ANLAŞILMASI	137
1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasını Konu Edinen Geleneksel Hadis İlimleri	138
2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Esaslar	143
2.1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Kur'an-ı Kerim'in Esas Alınması	143
2.2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Bütünlüğün Gözetilmesi	145
3. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Farklı Disiplinlerden Faydalanma	147
4. Hadis ve Sünnetin Öğrenilmesi ve Anlaşılması ile İlgili Hadis Metinleri	149
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	155
SÖZLÜK	158
KAYNAKÇA	166

ORGANİZASYON ŞEMASI

Sözlük
Kitabınızda
geçen belli
başlı
kavramların
anlamlarına
buradan
kolayca
ulaşabilirsiniz.

HADİS

SÖZLÜK

A

adalet: Davranış ve hükümda doğru olmak, hakkı gözetmek.

ahiret: Dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayat.

akaid: İslam dininde inanılması gereken esasların bütünü ve bunları konu edinen ilmin adı.

amel: Dünya ve ahirette ceza veya mükâfat konusu olan her türlü iş ve davranış.

amel-i salih: İslam'ın ilkelere ile uyuşan, Allah'a itaat nitelikli davranışlar, hasenât.

ashab: Sahabi kelimesinin çoğulu. Hz. Peygamberin sohbetinde bulunan Müslümanlar.

argın: Dirsekten orta parmak ucu arasındaki uzunluğu ifade eder. Arapça zira' dır.

atf: İlişkili bulma, gönderme, yöneltme, kaynak gösterme.

ayet: Kur'an Kerim surelerinin belirli bölümlerinden her biri; Allah'ın varlığını, peygamberlerin doğruluğuna işaret eden delil ve mucize.

ayın: Hemen hemen her dini toplulukta tasarrufla niyetle belirli usuller çerçevesinde yapılan dini törenler.

B

bab: Hadis kitaplarında bölümlerin alt başlıkları, konu başlığı.

bağlam: Herhangi bir olguda olaylar, durumlar, ilişkiler örgüsü veya bağlantısı, kontekst.

belagat: Sözün açık, seçik, anlaşılır, yerine ve zamanına uygun olması; edebiyat kaideleri ve sanatları ile ilgili ilim dalı.

beşmele: Allah'ın adını anmak; Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla anlamında "Bismillahirrahmanirrahim" demek.

bid'at: Asr-ı saadet'ten sonra ortaya çıkan, ger' bir delille dayanan inanc, ibadet, fikir ve davranışlar.

biyografi: Özgeçmiş.

C

cebrail: İlahî emirleri meleklerle ve peygamberlere ulaştıran vahiy meleği.

cehennem: İnkırcıların ve günahkarların ahirette cezalandırılacakları yer.

cennet: Mü'minlerin ölümlerinden sonra kıyametin kopmasından sonra sonsuz mutluluk içinde yaşayacakları yer.

cüz: Kur'an-ı Kerim'in yirmi sayfadan oluşan otuz bölümünden her biri; bir kişinin rivayet ettiği hadisleri veya bir konuya dair rivayetleri toplayan telif türü.

D

dil bilimi: Dillerin yapısını, gelişmesini, dünyada yayılmasını ve aralarındaki ilişkileri ses, biçim, anlam ve cümle bilgisi bakımından genel veya karşılaştırmalı olarak inceleyen bilim, lisaniyat, leğistik, filoloji.

din: Allah tarafından belirlenen ve insanları O'na ulaştıran yol.

dua: Kulun bütün beşeriyetle yüce yaratana yönelerek ondan istek ve dilekte bulunması.

E

ebedi: Sonsuz, ölümsüz.

edeb: Edebiyatta ilgili, edebiyata ilişkin.

HADİS

KAYNAKÇA

Abdulfettah Ebu Gudde, *el-İsnad mine'd-din*, Halep 1996.

Acilî, İsmail b. Muhammed, *Keşfü'l-hafâ ve müzîlû'l-İbâs amme'l mine'l-ehâdisi alâ esineti'n-nâs*, y.y. el-Mektebetü'l-kudsî, t.y.

Ahattî, Erdinç, *Peygamberlik ve Hz. Muhammed'in Peygamberliği*, Ankara 2011.

Ahmed b. Hanbel, *el-İlâ ve ma'rîfetu'r-ricâl*, (thk. Vasiyullah b. Muhammed Abbas), 1-3, Riyad 1422.

-----, *Müsned*, 1-6, Kahire 1313; Beyrut 1389/1969.

Ali el-Kârî, Ali b. Sultan Muhammed el-Heravî, *el-Ferdü'l-merfu' fî'ehâdisi'l-mevdûa* (thk. Muhammed b. Lütfi es-Sabbâğ), Beyrut 1391/1971.

-----, *el-Masnu' fî ma'rîfeti'l-hadis'i'l-mevzu*, (thk. Abdülfettâh Ebu Gudde), Beyrut 1398.

Aydinli, Abdullah, *Hadis İstidlali Sözlüğü*, İstanbul 2006.

-----, *el-Edebü'l-müfred* (thk. Muhammed Fuad Abdülbâkî), Beyrut 1409/1989.

-----, *el-Edebü'l-müfred* (Mehmet Yaşar Kandemir), 1-2, İstanbul 2017.

Babanzade Ahmed Nalim - Kâmil Miras, *Sahih-i Buhârî Muhtasarı Tercidi - Sarîh Tercemesi ve Şerhi*, Ankara 1972.

Buhârî, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, *Sahih-i Buhârî ve Tercümesi* (Mehmet Sofuoğlu), 1-17, İstanbul 1987.

Buhârî, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, *el-Câmi's-sahih*, 1-8, Riyad, ts.; Kahire 1400/1979; İstanbul 1979.

Çakan, İsmail Lütfi, *Hadis Edebiyatı (Çeşitli-Özellikleri-Faydalanma Usulleri)*, İstanbul 2015.

-----, *Hadis Usulü*, İstanbul 2008.

Dârimî, Ebu Muhammed Abdullah, *Sünen*, (Abdullah Aydinli), 1-7, İstanbul 1994.

Dârimî, Ebu Muhammed Abdullah, *Sünen*, Kahire, Beyrut 1987.

Ebu Dâvud, Süleyman b. el-İs'as es-Sicistânî, *Sünen-i Ebu Dâvud Tercüme ve Şerhi* (Necati Yeniel, Hüseyin Kayapınar), 1-17, İstanbul 1988.

Ebu Dâvud, Süleyman b. el-İs'as es-Sicistânî, *es-Sünen*, 1-4, Beyrut 1409/1988.

Efendioglu, Mehmet, *"Muhadraman", DİA*, 30, 395-396, İstanbul 2005.

-----, *"Tedvin", DİA*, 40, 267-268, İstanbul 2011.

Kaynakça
Kitabınız
hazırlanır-
ken
faydalanılan
belli başlı
kaynakların
listesi

BİLGİ KUTUSU
YORUMLAYALIM
NOT EDELİM
TARTIŞALIM
BİLİYOR MUSUNUZ?
TAMAMLAYALIM

Yan tarafta bazı örnekleri verilen kutucuklarda, işlenen konunun daha iyi kavranması ve akılda kalabilmesi için aktarılan bilgiler ışığında listeleme, sıralama ve tanımlama gibi hemen kitabınızın üzerine yapabileceğiniz etkinlikler bulunmaktadır.

DEĞERLENDİRELİM
ARAŞTIRALIM
DÜŞÜNELİM
LİSTELEYELİM
DOLDURALIM
DİKKAT EDELİM

Yan tarafta bazı örnekleri verilen kutucuklarda, işlenen konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacak ilave bilgiler verilmekte, bu bilgileri yeri geldiğinde yorumlamanız veya defterinize not etmeniz istenmektedir.

Kitabınızda bulunan karekodlar sayesinde kitabınızın tüm PDF'sine, ünitelere ve işlenen konu ile ilgili materyallere ulaşabilirsiniz

KISALTMALAR

a.g.e. : adı geçen eser

a.s. : aleyhisselam

b. : bin

bk. : bakınız

C : cilt

c.c. : celle celalühü

çev. : çeviren

DİA : Türkiye Diyanet Vakfı
İslam Ansiklopedisi

haz. : hazırlayan

H./h. : hicrî

H.z. : Hazreti

M./m. : miladî

nşr. : neşriyat

ö. : ölüm tarihi

r.a. : radiyallahu anh

s. : sayfa

s.a.v. : sallallahu aleyhi ve sellem

t.y. : tarih yok

thk. : tahkik

trc. : tercüme

ts. : tarihsiz

vd. : ve diğerleri